

**Магічний реалізм творів
Дмитра Кешелі**

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної державної адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара

Серія "Сучасні українські письменники"

Магічний реалізм творів Дмитра Кешелі

Інтелект-реліз

Вип.27

Полтава – 2018

УДК 012:821.161.2.09 Кешеля
М13

Укладач : Варвара Василівна Потуремець

Магічний реалізм творів Дмитра Кешелі : інтелект-реліз / укладач
В. В. Потуремець ; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара. –
Полтава, 2018. – 13 с.

Інтелект-реліз присвячений творчості сучасного українського прозаїка,
драматурга, сценариста, заслуженого журналіста України, лауреата літературних
премій Дмитра Кешелі.

Адресується учнівській та студентській молоді, викладачам навчальних
закладів та бібліотечним працівникам, що працюють з молоддю.

Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара, 2018

Я - Кешеля, із своїм, власним художнім світом! У творчості нікого не копіюю і ні перед ким не колінкую. І коли вже говорити про мого найбільшого вчителя – це мій рідний народ .

Я кожен твір кладу і кажу, що це останній, що більше писати не буду, але виходить як сотий прощальний концерт Поплавського чи соте останнє турне Пугачової... Бо це є хронічна хвороба, яка інколи підліковується і не пишеш, а потім загострюється — і пишеш.

Дм. Кешеля

Дмитро Кешеля чи не перший у крайовій літературі, створюючи масштабне широке полотно, пішов за принципом: достойне майбутнє чекає народ тільки тоді, коли із минулим він розлучається сміючись.

Василь Густя

Спасибі вам, пане Дмитре, за те, що стільки сміху подарували мені ваші твори саме тоді, коли я забула, як це сміятися, бо життя так скрутило мене, стільки втрат довелося зазнати, що я надовго не виходила із депресивного стану. А ваші твори вернули мене до життя, нагадали, що світ довкола прекрасний....

Олена Пекар

Дмитро Кешеля – український письменник, драматург і сценарист. Заслужений журналіст України. Член Спілки журналістів України (з 1976 року) і Спілки письменників України (з 1979 року). Він належить до найпомітніших сучасних українських прозаїків. Півтора десятки виданих ним книг, починаючи з кінця 70-х років, валять гостротою проблематики, мистецькою оригінальністю.

Народився письменник 25 листопада 1951 року в селі Клячановому Мукачівського району Закарпатської області в селянській родині. У 1969 році закінчив середню школу в рідному селі, в 1974 році – філологічний факультет Ужгородського державного університету.

Після навчання працював редактором обласного радіо, в грудні 1996 року був призначений на посаду заступника генерального директора Закарпатської облтелерадіокомпанії, а з березня 2000 року – головний редактор об'єднаної редакції мистецьких програм.

Він автор низки книг оповідань, повістей і романів, зокрема, – "Дерево зеленого дощу", "Колиска сонця", "А земля таки крутиться", "Пора грибної печалі", "Державна копоня", "Жіванський світ", "Збийвіч або ж Кіна не буде", "Чим би не бавились пани, лем би не було війни", "...І в смерті були твої очі", "Видіння зрячої води, або ж Дурний Іван стріляє, а Богонько кулі направляє", "Прирічанські характери або житіє аборигенів безсмертного села", "Помилуй і прости", "Дай сили заплакати", "Родаки", "Терен зацвів".

Також написав і книги для дітей: "Мармалада", "Сяйвооке звірятко".

Письменник успішно працює як драматург. Його п'єси "Голос Великої ріки", "Дерев'яні люди", "Закарпатське різдво", "Недотепа із Вертепа" ставились на українській сцені та за кордоном. Твори Дмитра Кешелі були опубліковані в Росії, Білорусі, країнах Балтії та Кавказу, перекладалися на англійську, угорську, румунську, чеську та словацьку мови.

Дмитро Кешеля – сценарист та режисер понад 10 документальних фільмів про культуру, історію, традиції та відомих історичних особистостей Закарпаття. Фільм "Гіркота солодкої Землі" (про Августина Волошина та події Карпатської України), "Осілля Голгофа Теодора Ромжі" (про єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії Теодора Ромжу), "Це ми, діти твої, Господи!" (про закарпатського священника Івана Маргітича) та ін.

Окремі фільми стали лауреатами Всеукраїнських та міжнародних телефестивалів. А фільм "Це ми, діти твої, Господи" урочисто було подаровано папі Іоанну Павлу II під час його візиту в Україну.

Лауреат премії видавництва "Молода гвардія»" за збірку "Зелений дощ" (за 1982 рік), премії журналу "Дружба народів" за повість "Коли заговорять камені", чотири рази був удостоєний Закарпатської обласної літературної премії імені Федора Потушняка (за 1995, 2003, 2007 і 2010 роки), Лауреат Всеукраїнської премії ім. Вячеслава Чорновола.

У 2007 році був номінований на Національну премію імені Т. Г. Шевченка за збірку "... І в смерті були твої очі", нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

Нині Дмитро Кешеля є членом редколегії літературно-мистецького та громадсько-політичного часопису Національної спілки письменників України "Дзвін".

Виріс він у мальовничому селі Клячаново, поблизу Мукачева, серед людей, поміж якими були дивовижного колориту постаті. Звичайні на перший погляд, вони пройшли через такі випробування за різних епох, держав, режимів, війн, що, здавалося, людині уціліти просто неможливо.

А вони не лише зберегли своє життя, але й ні на йоту не втратили своєї людської гідності, у найважчих життєвих обставинах залишалися вірними християнським заповідям. Долаючи життєві труднощі, літературні герої письменника були оптимістами, керувалися принципом, що нічого під цим сонцем немає нового та вічного теж.

Дмитро Кешеля не раз згадує, як люди старшого покоління, розповідаючи про свої непрості життєві перипетії, окрашували їх гумором, ставили себе в комічні ситуації і добродушно сміялися. Сміх був їхнім оберегом. А сильним світу цього, яких вони надивилися і за старих малярів, і за чехів, і за нових малярів, і вже за руських, було справді непереливки. Їхні владні авторитети були нарівні із тутешніми сільськими невдахами, а то і пройдисвітами.

Перше оповідання "Тополя" Д. Кешеля надрукував у Мукачівській газеті "Прапор перемоги", навчаючись у сьомому класі.

По-справжньому новаторськими можна назвати пошуки письменника ще тоді, коли він навчався в університеті. Вже на першому курсі у студентській багатотиражці був надрукований цикл філософсько-поетичних творів, які можна б умовно назвати "Монологи-молитви". Основна думка, що лейтмотивом проходила крізь ці твори Кешелі: наш суцільний світ тримається на духовних началах, і

намагання змістити, зруйнувати їх призведе до небувалої катастрофи.

Шлях Дмитра Кешелі до Парнасу не був легким і простим. За цей цикл філософських поезій у прозі йому загрожувало виключення з університету, якого чудом вдалося уникнути. Молодого автора звинувачували у викривленні радянської дійсності, замахом на святі постулати соціалістичного реалізму.

В основі творів Дмитра Кешелі завжди перебуває життя земляків, яким доводиться переживати складні часи у важкій щоденній праці. Не так багато текстів, які торкаються душі, вражають енергетикою слова, дивують, заставляють жити героями, відчувати їх біль і радість, перейматися внутрішнім світом, розуміти на рівні інтуїції. Такою є проза Дмитра Кешелі, а це роман-колаж **"Родаки"**, роман-покаяння **"Помилуй і прости"**, роман-видіння **"Дай сили заплакати"**.

Його твір **"Родаки"** – це справжня сага про Закарпаття, яка занурює читача у

магію цього краю та його мешканців. Цей роман-колаж захоплює своїм колоритом, мовою й гумором. Українська література ще так не сміялася з часів Івана Котляревського, – з допомогою гумору, сатири, місцевої говірки митець створює неповторних персонажів та яскраву палітру закарпатського села. У романі екзотика закарпатського краю й унікальність покарбованих вітроломами доль, містичні сили світу, фатальність життя і відчайдушне чіпляння за нього. У його центрі – школяр Митрик, який живе весь у стихіях життя, серед красот села, що притулилося біля гори Ловачки, а десь за нею — загадкове варош-місто Мукачеве. І люди біля Митрика — дивний світ: жертовна у стараннях захистити всіх

своїх баба Фіскарощка, незворушно умиротворений дід Соломон, гордо рішучий дід Петро, притлумлений клопотами нянько, надламаний жорстокими обставинами вчитель пан Фийса. А найрідніші й найсолодші йому — мамка. Усіх їх тримає на землі мудрість любити життя і виживати.

Для людей, з чиїми сходяться стежки Митрика, він — збийвіч, збитошник і навіть кривдник. А насправді в нього – дивовижно витончена душа. Все його цікавить, усе він вразливо бачить. І далеко не всім солодко від його правди. Його мамка все по-своєму бачили, вміли "говорити з небесами", малювали музику, знали символічні таїнства слів. І Митрика вчили не марнуватись на слова пусті. На білому човні, білі вітрила якого — білі крила білого лелеки, пішли мамка у вічність. Митрик самотньо дивився їм услід і слізно благав їх іти й не озиратися. Бо так просили мамка...

Роман-покаяння **"Помилуй і прости"**. Кров'ю впивався Василь Пастеляк і гнався за маєтностями, не думаючи про розплату за гріхи. А вона таки нагринула погибеллю на війні і братовбивством синів, неминучістю безслівно просити в онуків прощення, жорстокою необхідністю травмованих дитячих душ переживати родинні трагедії. І на останньому своєму рубежі він зі страхом і каяттям дивиться в очі скоєним гріхам...

Ні, страшнішим від звіра був Пастеляк, бо звір "ніколи ситим не нападе на чоловіка або собі подібного. А люди, мудрі люди найбільше бісяться від ситості". Заради статків кинув чотирьох синів на поталу війні, не стримав братовбивства між тими, кого та війна не зжерла. Приречений був почути від того, до кого мав найтепліше серце: "Я — ваш гріх. Я — той величезний камінь на душі вашій, який мусите нести до кінця життя". І не міг утекти від думки, що в усіх утратах винен він: "Де мій рід, де мої діти, де моя земля, так тяжко нажита? Чому в усіх хатах вікна нині світяться щастям, а мої осліпли?" Й у відчаї молив обурену землю прийняти грішного сина убієнного. Убієнного його ж грішним братом...

Ставши "раною, яка спливала кров'ю впереміш з сукровицею, пекла дико, мучила, не даючи ані життя, ані смерті", єдине, що зміг, — загнав себе в мовчазне покаяння і благання Бога смертю позбавити мук. І в тривогу перед смертю, бо її — "чесну і красиву — теж треба ще за життя заслужити".

У цій трагічній історії роду Пастеляків, пережитій вразливим серцем хлопчини, багато долі, крові, поту і сліз, вирізьблені тяжким життям характери, загадкове поєднання буденності з неземним. І незбагненність таланту автора цього роману-болю, роману-покаяння.

Часові межі роману "Помилуй і прости" дуже оригінальні: це один день Різдва Христового, в якому через спогади оповідача Дмитрика, як на долоні, постало усе життя двох родів – Пастеляків і Петахів. Непросте життя. *"Багато років тому за прекрасної ярньої днини, коли земля співає хвалу життю і радується не нарадується кожній травинці, кожній мурашці, прадіди Пастеляків і Петахів зламали на межі наболілі зуби. У напливі осліплого гніву один одному розкраяли сокирами черепи"*. І з того часу згарище, що зосталося на обійсті Пастеляків, усьому Черешневому нагадувало про трагедію.

Діти – Дмитрик і Павло збираються колядувати, але баба забороняє йти до діда Пастеляка, якого вважає причиною всіх нещасть. Насправді дід Пастеляк несе свій хрест. Все життя він прагнув бути газдою, міцно стояти на ногах, "гнався за маєтностями, не думаючи про розплату за гріхи". Наживався легко, адже володів надзвичайною силою і мав свого слугу – Дзьобака, якому колись на війні врятував життя.

Містичний фрагмент додає роману енергетики боротьби двох вічних стихій – добра і зла. Герої та читачі немов балансують на цій межі.

Символ великого, могутнього птаха, який мав надзвичайну силу, але не мав неба, вражає. *"Бо в мене були величезні вільні крила, але тяжким виявилось для них твоє мертво небо"*. *"Ось видиш, Василю, покалічило твоє небо мої крила, в землю загнало, а тепер впало і на тебе..."*.

Після смерті Дзьобака нещастя ставалося за нещастям. Образ птаха з пораненим крилом і кривавий слід на все небо ожив у дзеркалі, коли повернувся син Михайло. Душа Дзьобака оберігала його і виводила з усіх небезпек аж до того часу,

поки Дід Пастеляк не знищив це дзеркало.

Доля Михайла – це життя вбивці, якого переслідують видіння скоєного, не дають спокою душі покійників. На межі божевілля він іде до брата Андрія, щоб помститися за те, що забрав у батька землю. Крадеться вночі, засліплений місячним світлом і вбиває дружину Андрія, матір Дмитрика і Павла. Михайло розстрілює місяць і небо... і тікає у гори на Чортовий хребет.

Дід Пастеляк просить у Бога легкої смерті для сина, щоб не мучив довго себе і людей... Михайла вбив брат Андрій, а дід ховав його..

Хто винен? Образ малого семирічного Михайлика зринає у спогадах діда: хлопчик ховав під ліжком поранену сову, а він, батько, заставив його відрубати цій сові голову. *"І ось тепер, біля мертвого сина, Пастелякові чомусь подумалося, чи не заставив він силоміць того далекого вечора самого Михайла відрубати голову власній долі? Чи не з того почалася його трагедія"?*...

У цьому творі Д. Кешелі вражає образ мами, світлий і чистий, як і в "Родаках". Він зринає в уяві її синів у образі жінки, яка спускається з гори Віщунки у село, заглядає до них крізь шибку: *"великі голубі очі, довгі вії, широкі чорні брови, кучеряві хвилі волосся над чолом і загадковий погляд – мама!"* Такі ж голубі очі і ласкавий погляд був у баби. На неї дуже схожий Павло, *"маленький, худий, ніс загострений, ледве душа в тілі животіє, але очі вражають"*. Хлопчик пережив ту ніч, в яку убили його маму і три місяці не міг мовити слова. *"Тільки очі в нього з тих пір якісь дивні. Коли гляне зболено на тебе, одразу втрачаєш самовладання і в горлі з'являється щемкий клубок. Очі брата, здається, не просто споглядають, а поволи увіходять, вглиблюються в душу, збурюючи смуток і біль"*.

"Боже великий, дай мені сили заплакати..., дай мені духу пережити цю трагічну обставину, яку не можу змінити", - благав герой вже іншої щемливої історії над труною коханої. І в ті хвилини світ "непізнаної радості, незбагненої таїни, краси і ніжності... бентежних сподівань і далекосяжних мрій", який недавно ще так солодко йшов їм із Віоланною назустріч, "раптово зімкнувся... мертвою хвилиною... і невимовною тугою... скам'янів у грудях". А потім волею незбагнених обставин він опинився на межі світів і в недоступних людині просторах.

Йому відкрилося земне і позаземне буття. І навіть себе він побачив у зрілому майбутньому. Віоланна була з ним у всіх його днях, на всіх дорогах, у всіх думках, вела його світами, дарувала терпкі й світлі, наче "ясиновий дощ", здивування. І в цьому стані буття-небуття він пізнав з нею те, чого в земному житті вони не знали. Роман Дмитра Кешелі "Дай сили заплакати" – глибокий і тремтливий роздум про людину і сили, які тримають її у світі. Про

вічність її. І про любов, без якої неможливі і вічність життя, і вічність людини, і вічність любові. У цьому світлому романі – не трагізм двох романтичних сердець, а потужний струмінь життя. І наснажена мудрістю часів афористичність: *"Життя - це вічний біль, з яким треба боротися і перемагати"*, *"Дорога закладена в тобі, і все буде гаразд, якщо зумієш її знайти у своєму серці"*, *"Від тих, хто втрачає смисл життя, відвертається удача"*, *"Усе проходить, усе минає, як благословенний дощ. Вічна тільки сіль у людських сльозах"*. Багато думок, цінних для самопізнання і пізнання світу, й емоцій, без яких кам'яніє серце, прикликає цей роман-видіння, роман-одкровення.

Інший свій твір **"Чим би не бавилися пани, лем би не було війни"** автор визначив як трагікомічний роман з народного життя. Композиційно твір містить три розділи-оповідання – "Збійвич, або ж кіна не буде", "Не приймайте, небеса, пусті людські словеса", "Чим би не бавилися пани, лем би не було війни". Дмитро Кешеля зі сміхом – гірким, зболеним – розповідає читачеві про нележку одіссею свого дитинства. Саме образ Митька в творі несе читачеві глибоко людське й релігійне пізнання свого закарпатського краю, де живуть люди за Божим бажанням: "Не турбуйтеся про завтрашній день, бо завтрашній день буде сам турбуватися про своє: досить для кожного дня своєї турботи". Автор у творі із якимось трепетним зворушенням і задушевністю дивиться у майбутнє:

"І стоятиму я перед горою із своїм маленьким сином і заплачу... І тільки одному Всевишньому будуть зрозумілі мої сльози..."

За чим плакатиму?

*За тим, що вже ніхто і ніколи не поведе мене
малого на храмове свято попри цю гору осінню?*

*Чи тому, що ніхто вже мене не погладить по моїй
розумній голівці?"*

ДМИТРО КЕШЕЛЯ

ПОЛІТ СПІВОЧОГО КАМІННЯ

Твір Дмитра Кешелі **"Політ співочого каміння"** – перша трилогія в закарпатській літературі за роки незалежної України, це історія Закарпаття 20-го ст., другої половини, побачена і пережита самим автором. Персонажі творів надзвичайно колоритні, упізнавані, мудрі, які живуть на перехресті всіх доріг цивілізації народів і культур. Трилогія наповнена гумором і сатирою. Це сміх крізь сльози!

Про видання цієї трилогії письменник мріяв впродовж тривалого часу і вважає твір найкращим у своєму доробку. *"Я написав багато книг. Якщо врахувати ті, які вийшли не під моїм прізвищем, то буде десь 30, та жодну з них я не писав на такому піднесенні, так легко, як б сказав, у стані першої закоханості. Писав їх я довго, років 15 чи 20. І писав їх лише тоді, коли мені розкривалися небеса і хтось то*

нашіптував. Писав я з великою любов'ю і велика трагедія наступала, коли небеса закривалися. Але так чи інакше, маємо 3 романи", - поділився на зустрічі з журналістами Дмитро Михайлович. За словами письменника це твір про покоління, яке народилося у післявоєнні роки. "Якщо хтось говорить, що зараз нелегкі часи, то для мене це рай порівняно із тим, що довелося пережити", - наголосив Дмитро Кешеля. Визначити жанр книги не береться навіть автор. На його думку, тут "переплелися всі жанри, як і людське життя".

Цей твір автор, як сам зазначив, не "поганьбиться представити на Шевченківську премію".

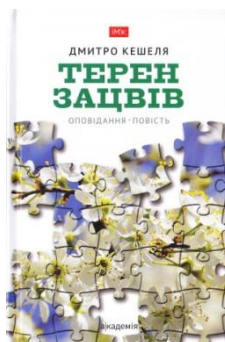
Письменник також першим в українській літературі відтворив сприйняття простими людьми революції в Угорщині у 1956 році, яка була жорстоко придушена радянськими військами. Як художній літописець краю, він продовжив добру традицію письменників старшої генерації. Але при цьому проявився характер автора, його неординарність щодо осмислення і викладу подій, про які йдеться в трилогії. По суті, це по-справжньому народний роман.

Події в ньому розгортаються несподівано, як і в житті звичайного села. В одному клубку ситуації трагічні й комічні. Тут і вишуканість поведінки героїв; гротеск у їхніх взаєминах. Здається, що й сам стаєш учасником тих подій, про які пише письменник, а долі героїв стають близькими, рідними. Разом з ними переживаєш проблеми, навіть трагедії, і разом з ними смієшся над суєтою суєт цього скороминущого життя. У цьому одна з особливостей творчої манери і популярності його творів.

У творах Дмитра Кешелі знаходимо справжні розсипи народної безпосередності й мудрості, дотепу й здорової самоіронії.

Запам'ятовуються окремі фрази героїв. Сьогодні часто чуємо їх із уст не лише читачів творів Дмитра Кешелі, але й у людному потоці. До прикладу: "Чим би ся не бавили пани, лем би не було війни", "Так тебе ненавиджу, як свої дівочі гріхи", "Дурний Іван стріляє, а Богонько кулі відвертає", "Жебракове щастя вічно бігає за морями, а біда усе сидить під порогом", "Я много не п'ю... лем сто грамів, айбо, коли вип'ю ті сто, нараз стаю другим чоловіком. А той другий чоловік стає свинею.

А та свиня уже не знає міри і п'є, як корова".

Красивий терен, коли цвіте. Манять до себе його ягоди, що пахнуть небесами. Чомусь і тривожать вони, як густі хмари. Бо крутий норів має. І дає надію, як ніжно-сумна пісня, в якій він є. Таке й життя людей в книзі Дмитра Кешелі "Терен зацвів". Весь час вони в роботі. У випробуваннях любов'ю, болем і сльозами. У тривогах за свої гріхи. І в молитвах до Бога. Вони добрі й ніжні, хоч комусь від того й болить. Життєлюбність не покидає їх і за мить до смерті. Бо вірять, що й на Небесах є життя. Отакі люди, з якими зрісся у своїй творчості Дмитро Кешеля.

У всіх романах Дмитра Кешелі автор тримає поставу зрілого майстра, який не просто сміється, плаче чи волає від болю – він осягає драму людського і нелюдського в людині, бачить її у висотах духу, найтемніших глибинах її ж падіння і шукає з нею шлях до любові й Бога.

Твори Дмитра Кешелі

Дай сили заплакати : роман-видіння / Д. Кешеля. – Київ : Академія, 2017. – 128 с.

Запишіть у свідки мої сльози : романи з народного життя / Д. Кешеля. – Ужгород : Карпати, 2006. – 400 с.

Зелений дождь : рассказы и повесть в новеллах / пер. с укр. Г. Ашаниной ; Д. Кешеля. – Москва : Мол. гвардия, 1981. – 176 с.

Осінь Великих Небес, або Прирічанські характери : романи з народного життя / Д. Кешеля. – Ужгород : Карпати, 2006. – 400 с.

Політ співочого каміння : трилогія з народного життя / Д. Кешеля. – Ужгород : Карпати, 2012. – 496 с.

Помилуй і прости : роман-покаяння / Д. Кешеля. – Київ : Академія, 2017. – 160 с.

Пора грибної печалі : повісті, оповідання / Д. Кешеля. – Ужгород : Карпати, 1988. – 294 с.

Родаки : роман-колаж / Д. Кешеля. – Київ : Академія, 2016. – 384 с.

Терен зацвів : оповідання, повість / Д. Кешеля. – Київ : Академія, 2018. – 160 с.

Література про життя і творчість Дмитра Кешелі

Бернадська Н. Пора заново відкрити Дмитра Кешелю / Н. Бернадська // Українська літературна газета. – 2017. – 24 березня. – С.16

Кузан В. Дві сторони правди / В. Кузан // Літературна Україна. – 2015. – 23 квітня. – С. 12

Федорка М. Б. Дмитро Кешеля: роман "Чим би не бавилися пани, лем би не було війни" / М. Б. Федорка // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2016. – № 22-24. – С. 66-72

Електронні ресурси

КешеляДмитро Михайлович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст і граф.дані. – Б. м., 2018 – . – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кешеля_Дмитро_Михайлович (дата звернення : 15. 08. 2018). – Назва з екрана.

Дмитро Кешеля.Родаки [Електронний ресурс] : [сайт]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018 – . – Режим доступу : <https://tsn.ua/books/dmitro-keshelya-rodaki-790433.html>(дата звернення : 07.08. 2018). – Назва з екрана.

Дмитро Кешеля – Помилуй і прости : роман-покаяння [Електронний ресурс] : [сайт]. – Текст і граф. дані – Б. м., 2018 – . – Режим доступу : <https://knygy.com.ua/index.php?productID=9789665805021>(дата звернення : 08.08.2018). – Назва з екрана.

Науково-аналітичне видання

Серія "Сучасні українські письменники"

Магічний реалізм творів Дмитра Кешелі

Інтелект-реліз

Вип. 27

Укладач Варвара Василівна Потуремець

Редактор	С. В. Сичова
Комп'ютерна верстка	О.М. Якубовський
Відповідальна за випуск	М. Г. Максименко

Підписано до друку 05.09.2018.13 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара
36039, м.Полтава, вул. Гончара, 25а
<http://libgonchar.org>
E-mail: pobugonchara@ukr.net